

Fokken op exterieur, melken uit verzorging

In het fokdoel van Rutger Prins is productie van ondergeschikt belang. En met een gemiddelde tussenkalftijd van 450 dagen kan hij prima leven. Toch blijft de productie op het bedrijf van de familie Prins maar stijgen nu de koeien door robots worden gemolken. Met dank aan het grote aantal oudere koeien in de veestapel.

TEKST WICHERT KOOPMAN

Je kunt een koe maar één keer weg doen. Met koeien die langer op je bedrijf zijn, krijg je een band. En een oudere koe geeft altijd meer melk dan een vaars.' Het zijn typerende uitspraken van melkveehouder Rutger Prins uit het Overijsselse Hasselt. Hij houdt van oude koeien en geeft zijn dieren graag een tweede of derde kans als het even tegenzit. Met 115 stuks jongvee op een koppel van 180 koeien is de jongveebezetting ruim. 'Dat geeft ons ruimte om te selecteren in de vaarzen. Hoe meer oude koeien er blijven lopen, hoe meer vaarzen we kunnen verkopen. Met de prijzen van de afgelopen jaren is dat beslist interessant', stelt de veehouder. In september vorig jaar viel voor de familie Prins – de 35-jarige Rutger boert in een vof met zijn vrouw

BEDRIJFSPROFIEL

naam	Prins Holsteins, Hasselt
eigenaren	vof Rutger (35), Willeke (31), Asje (63) en Herma (62) Prins
aantal melk- en kalfkoeien	180
aantal stuks jongvee	115
grondgebruik	100 ha gras en 4 ha mais
rollend jaargemiddelde	5.03, 11.700 kg melk, 4,05% vet en 3,53% eiwit
tussenkalf tijd	450 dagen
levensproductie bij afvoer:	49.748 kg melk
levensproductie aanwezige koeien:	36.452 kg melk
aantal honderdtonners:	14 (waaronder 3 tientonners)
gemiddelde exterieurscore:	84,5 algemeen voorkomen
aantal excellente koeien:	4

Hasselt

Willeke (31) en ouders Asje (63) en Herma (62) – alles op zijn plaats. Toen hadden ze tegelijkertijd drie koeien op stal met een levensproductie van meer dan 150.000 kg melk, waaronder twee met het predicaat Sterkoe 3. Van het drietal levensproductietoppers is Ge 28 (v. Kian) helaas gust afgevoerd en ook Kitty 256 (v. Wonderboy) is niet meer drachtig geworden. Maar de bijna zestien jaar oude en met 88 punten ingeschreven Skalsumer Jorryndochter Johanna 61 zal, als alles goed mag gaan, in augustus voor de twaalfde keer kalven. Ze heeft inmiddels een levensproductie gerealiseerd van 173.560 kg melk met 4,18% vet en 3,58% eiwit.

Robotmelken loopt fantastisch

In 2012 maakte het bedrijf van de familie Prins een flinke groeispromg toen de buurman aanklopte omdat hij zijn bedrijf wilde afbouwen. ‘Eigenlijk waren we helemaal niet van plan om sterk te groeien. Maar de kans om via een geleidelijke overname in tien jaar tijd de huiskavel uit te kunnen breiden met 34 hectare was te mooi om te laten liggen’, vertelt Rutger. In 2019 werd aan de bestaande stal een nieuwe stal gebouwd, verhuisde de veestapel van de buurman en groeide het koppel koeien naar 180. Op de tweede locatie staat nu het oudere jongvee.

‘We zijn blijven melken in de bestaande 2x10 zij-aanzijmelkstal. Dat kostte de laatste jaren drie uur per keer, waarbij ik met hulp van mijn vader 13,5 van de 14 melkbeurten in de week zelf deed’, vertelt de veehouder. ‘We hebben daar genoeg mee verdiend, maar het is nu toch wel heel prettig dat we rondom het melken veel minder werk hebben.’

Afgelopen najaar maakte de familie Prins de overstap naar robotmelken en zijn drie eenboxsystemen van GEA geïnstalleerd. ‘Het loopt fantastisch’, vertelt

Het bedrijf van de familie Prins ligt in een weidse graslandpolder

Rutger enthousiast. ‘De koeien worden gemiddelde 3,3 keer per dag gemolken en de dagproductie is opgelopen naar 38 liter.’ De veehouders zien het terug in het roland jaargemiddelde dat mpr na mpr blijft stijgen en inmiddels richting de 12.000 kg melk gaat.

Vier keer daags kalveren voeren

Wie Rutger Prins enthousiast hoort vertellen over de melkgift van zijn koeien, zou bijna denken dat een hoogproductieve veestapel voor hem een doel is. Niets is minder waar. ‘Productie interesseert me eigenlijk niet zo veel. We – ook mijn vader is een echte koeienboer – willen alles rondom het verzorgen en het voeren van onze dieren zo goed mogelijk doen. Dan zien we wel wat voor productie dat oplevert’, redeneert hij.

Voor het bewaken van de gezondheid van de koeien maken de veehouders gebruik van sensoren. Die registreren naast activiteit ook vreet- en herkauwgedrag. ‘Daar zijn we heel tevreden over’, vertelt Rutger. ‘Het systeem heeft altijd gelijk. Ik check het minstens vier keer per dag en bij attenties zoek ik de koe op in de stal. Zo komen gezondheidsproblemen in een vroeg stadium aan het licht, kunnen we als dat nodig is een koe snel behandelen en zo helpen om snel weer te herstellen.’ Als het aankomt op de gezondheid van de dieren laten de Overijsselse veehouders sowieso niets aan het toeval over. Het bedrijf beschikt over diepstrooiselboxen en ruime strohokken en de bekabox staat altijd klaar. De droge koeien krijgen een uitgekiend rantsoen met onder andere een speciale droogstandsbrok en opstartbrok en ze worden preventief behandeld met diverse bolussen. De basis van een hoge levensproductie wordt volgens Rutger al in de eerste levensweken gelegd door zijn vader en vrouw. ‘Zij voeren de kalveren de eerste drie weken vier keer per dag en daarna drie keer daags’, vertelt hij. Daarbij blijft de melkgift beperkt tot maximaal zes

liter per dag met een standaard concentratie poeder. ‘Als kalveren veel melk krijgen, groeien ze wel extra in het vlees, maar niet in het skelet’, stelt de veehouder. De jonge dieren kunnen de eerste maanden onbeperkt een mengsel van kalverbrok en een derde maisvlokken opnemen en hebben ook altijd zelf gewonnen hooi en gehakseld stro tot hun beschikking. Voordat de kalveren op een leeftijd van ongeveer 8 maanden naar de jongveestal op de tweede locatie verhuizen, zijn ze vaak al twee keer geschoren. ‘Dat is extra werk. Maar ik vind het mooi en als ze kort in het haar zitten, groeien ze beter’, redeneert de veehouder.

Stierselectie op exterieur

De veengrond in de weidse polder tussen Hasselt en Zwolle is eigenlijk alleen geschikt voor de teelt van gras. Van de ruim 100 hectare die de familie Prins bewerkt, is dan ook slechts 4 hectare op afstand in gebruik voor de teelt van snijmais. Ze voeren de koeien alleen in de zomer enkele kilo's droge stof snijmais als de dieren ook beperkt weidegang krijgen via een systeem van stripweiden. De rest van het jaar bestaat het basisrantsoen uit kuilgras van de eerste en tweede snede, aangevuld met 4 kg bierbostel, 5 kg perspulp en 2,5 kg maisvlokken. Dit wordt naar productie aangevuld met maximaal 11 kg brok in de robots en krachtvoerstations. Rutger voert de melkkoeien twee keer per dag en het jongvee en de droge koeien krijgen dagelijks een portie vers voer. Productie heeft ook in de fokkerij, Rutgers grote liefhebberij, beslist geen prioriteit. ‘Ik houd van mooie koeien en selecteer stieren in de eerste plaats op fokwaarden voor totaal exterieur. Daarna kijk ik naar kenmerken als uiergezondheid en vruchtbaarheid. We gebruiken liever geen stieren die daar sterk negatief op scoren, maar als de gezondheidsfokwaarden rond het gemiddelde liggen is dat voor mij geen reden om een stier niet te gebruik-

Sinds afgelopen najaar worden de koeien gemolken met robots

De melkkoeien krijgen twee keer per dag vers voer

De kalveren worden regelmatig geschoren

ken', legt hij uit. 'Pas daarna kijk ik met een schuin oog naar de productievererving. Daarbij houd ik vooral de gehalten in de gaten. Nu de koeien met robots gemolken worden, komt de melk toch wel.'

Vrouwelijke koeien met balans

In het vat van de familie Prins zitten voornamelijk rietjes van fokstieren met een Amerikaanse en Canadese achtergrond. Maar ook Nederlandse stieren met goede exteriorcijfers en interessante aAa-codes uit bewezen koefamilies krijgen kans. 'Daarbij kies ik de laatste jaren wat vaker voor jonge stieren met interessante genoomfokwaarden. Als er een goede vaderlijn en een goede koefamilie achter zit, heb ik daar wel vertrouwen in. Wel gebruik ik altijd veel verschillende stieren om risico's te spreiden', verklaart Rutger.

Het maken van paringen doet de bevolgen fokker heel graag zelf. 'Verbeteren van het exterieur is daarbij altijd het doel. Ik ken de principes van de aAa-fokkerij en maak daar ook gebruik van. Maar ik laat mijn dieren niet coderen. Ik volg graag mijn eigen visie', verklaart hij met een glimlach. 'Ik houd van attente vrouwelijke koeien met mooie verhoudingen en een goede balans tussen kracht en melktype. Zo moeten ze niet te smal in de voorhand zijn, maar zeker ook niet te breed, want dan worden ze te lomp. Daarbij zie ik graag een open, schuine rib en hard beenwerk met een excellente botkwaliteit. En natuurlijk moet ook de uierkwaliteit perfect zijn.

Om ander bloed in de veestapel te brengen kocht de familie Prins in het verleden ook wel eens wat embryo's uit koefamilies met bewezen exterieurkwaliteiten. Zo behaalden ze in 2019 op de NRM een 1b-positie in de tweede vaarzenrubriek met een Moguldochter uit de Cinderellafamilie. Ook op regionale shows zijn de liefhebbers uit Hasselt vaste en regelmatig succesvolle inzenders. Overigens is fokken op exterieur volgens de veehouder meer dan liefhebberij. Hij is ervan overtuigd dat een koe die goed in elkaar zit, betere kansen heeft op een lange levensduur.

Rustig wachten met insemineren

De verwachte tussenkalftijd van de veestapel ligt rond de 450 dagen en daarmee is Rutger prima tevreden. De veehouder geeft graag tegengas aan de redenering dat

een langere tussenkalftijd ten koste zou gaan van de productie. 'Het valt mij op dat veel koeien in de periode tussen dag 150 en 250 van de lactatie meer kilo's vet en eiwit geven dan in de eerste 100 dagen.'

'Iedere afkalving is een risico voor de gezondheid en iedere dag dat een koe droogstaat geeft ze geen melk. Daarbij is het droogzetten van koeien met veel melk ook niet gemakkelijk', verklaart hij. De veehouder bepaalt voor iedere koe het optimale moment om te starten met insemineren. Met persistente koeien met een hoge productie durft hij rustig te wachten tot 150 dagen na afkalven. 'Vaarzen insemineren we in ieder geval niet voordat ze 150 dagen aan de melk zijn', vertelt hij. 'Dan groeien ze beter door en eerstekalfsdieren zijn vaak nog persistenter dan oudere koeien.'

'Als een koe een keer wat langer uitloopt, dan zitten we daar niet zo mee. We geven het niet snel op', verklaart Rutger. 'Onder ons voerregime blijven ze toch wel doorgeven en vervetten doen ze op een rantsoen met weinig mais niet snel. En als het lukt om een koe toch drachtig te krijgen, kunnen we weer een vaars verkopen. Dan hebben we weer een oudere koe kunnen behouden.' |

Extra foto's en video online

Mark Pasveer maakte op het bedrijf van de familie Prins een mooie serie foto's. Deze zijn te bekijken op de website van Veeteelt. Hier is ook een filmpje te zien dat Harrie van Leeuwen vorig jaar maakte toen de familie Prins drie koeien op stal had met meer dan 150.000 kg melk.

[Bekijk de foto's op veeteelt.nl](https://veeteelt.nl)